

מכיוון נזול את פורקן. סמוך לתחילת התקדמות יגוריה חלה אריה מדווח על לחצים חזקים כלפי שני התואים שבהם החזיק נזול וחמוטל.

ברן, שעדיין לא ראה כל סיבה לדאגה בגיורת הברגה-זרקור, החליש אילו את גודל עמיר, מחטיבת גבי, אבל עד שהגיע גודל זה, נשטפה חמוטל (בשעה 15:30), ואברה, אחרי שהמגיד דן ספיר נהרג, מנוזל נסוג ארצה מיד לאחרי-מכן. הרעיונות חלוקות אם אומנם לא יכול היה אריה להחזיק מעמד. העיתונאי אורי דן מכנה את נסיגתו "ביזיון", ודומה שלא רק את דעתו הפרטית הוא מביע בכך.

בסביבות 16:00 כבר נוכח ברן כי יגוריה נשקט ואבד כימעט לגמרי, ורק 4 טנקים מבין 22 נחלצו.

כעבור זמן קצר — פחות ממחצית היום, שעה כנראה — החלו התקפות מאסיביות של שיריון (חי"ר על-גבי נגמ"שים וטנ"קים), בסיוע ארטילרי כבד, הולמות חזית המשובל של שתי עוצבות אלו לא עלה, למעשה, על זה של חטיבת אחת — מדולדלת. למרות משברים מקומיים, החזיקו שתי היחידות אלה מעמד בקו זרקור-הברגה, כשי הן נלחמות בעורש-שיניהן, על סף-השבירה ממש. זמן-מה קודם השכיכה ביצע עמיר, שירד לתגבר את אריה, התקפה גדודית — טוב, "סולו" כמסתבר — על חמוטל, מצד צפון. התקפתו נהדפה באבידות כבדות — תוחנו של המגיד עצמו נקצץ.

איתו זמן, ובלא כל תיאום או קשר עם התקפת עמיר, ערכה חטיבת חיים של שרון, אשר שבה כמרוצה מן הדרום, התקפה הפני-זה-למי-משהה על "המוטל" ממזרח רח. המרות ששטפה חזק מן הר יער, לא יכלה להחזיק בן ונסוגה.

סקירה כללית זו של אירועים, זמנים, כוחות ומקומות, די בה להבנת עיקרי שיגוריה של פיקוד הדרום — ולהכחשת כל הניסיונות שנעשו להטיל את האשמה על אחרים, ובעיקר על ברן.

חור בחזית

ה תוצאה המיידית והראשונה של שלפת שרון התבטאה באובדן שתי חיס חשונים ובשפעתה על יחסי-הכוחות. אוגדת שרון היתה אז — וגם נשארה, עד סוף המלחמה — האוגדה הגדולה ורבת העוצמה ביותר בחזית הדרום (ובעצם, בי"ח צה"ל כולו).

הסד"כ, הרישמי של ברן היה כזה של שרון. אבל בדיקת תיאורי הקרבות, כפי שפורסמו, תראה כי למעשה הוגיע ברן להתקפה אוגדה מקוצצת: רק חטיבת אריה היתה שלמה, ואילו חטיבות גבי ונתקה יצאו, כל אחת, עם שני גדודים בלבד. אחרי שהיקת גדוד עדיני ואובדנו של גדוד יגוריה, גותר יער ברן כוח פעיל, שהיה בקושי שווה-ערך לשתי חטיבות. בצאתנו מן ההנחה היתר-גדולה, שבכל מיקרה היה פיקוד-הדרום דבק בתוכנית אלצור, כל מהלכי התמוהים וסייגיה הבלתי-מיציאתיים היו בכל זאת, אילו נשר אר שרון במקומו שעה שארמיה 2 החתימה את התקפותיה, לא היו התקפות אלה מערי-ערות או אחיותו בכל הגיורת המרכזית. בהיתקצו לא רק ככרן המקוצץ והחבוט, אלא גם באוגדת שרון, הגדולה והרעננה יותר, היו התקפות פות אלו נהדפות בנק, באבידות כבדות ביותר לאויב וביא שיענה בידו להרחיב הרבה — אם בכלל — את ראשי-הגשר, בעיקר את אלה של דיוויזיה 2.

הישארות שרון בגיורת היתה מבטיחה, למיזער, את המשך אחיזתו בנוזל וחמוטל. בכך, היו תואים שולטים אלה נשללים מארמיה 2, התחברות טובה של ראשי הגשר הדיוויזיוניים לראשי-גשר ארמיוני אחד היתה נמנעת, ושניהם היו גותרים חסרי עומק מספיק ונשלטים על-ידי כוחו תינו.

נחיתותם הטופוגרפית של המצרים, במצב זה, בתוספת הישארות כוחותינו על צדני ונוזל, המסוכים מאד לתעלה, היו יוצרים לנו אופציות נוחות להתקפות יזומות על ארמיה 2 — כלליות, מקומיות, רק ממזרח רח התעלה או לתציתתה, כרצוננו. נוחות יתו זו היתה מבוססת, בין השאר, על כך שבהיותו בקו שבו החזיק שרון בי בבוקר ה-8 באוקטובר, שילכו מן המצרים את השימוש היעיל וממלא בכביש התעלה, אשר שימש ציר-הרוחב היחיד והחיוני שלהם ממזרח לתעלה.

בחלקה הדרומי של הגיורת המרכזית — בין חמוטל לכישוף, — פערה שלפת שרון פער מסוכן ביותר, בכך שחשפה אותה כמעט כליל מכוחות. כאמור השאר שם שרון רק את יחידת הסיוור שלו, טוביה, שי יצא, לא תוחלף, למירב המזל, הופנה מאמץ ההתפשטות של דיוויזיה 16 ממזרח ל-צפון-מזרח (בכיוון חמוטל) שם נמצא אריה, עם שלושה גדודים (אחרי שתוגבר על-ידי גדוד עמיר).

אילו תקפו לאחר עזיבת טוביה, בעוצמה רבה ובגיורת רחבה, בין "מבשר" ה"בשוח", ודאי שהיה ברמזי ז"ל יכול לזכות עם גודרו הבודד — וממנו יועז טאסה, מרכזי-החיות הגיורת, היה המר-חב ריק מכוחות.

טיול בעורף

ל מרות שהמצרים לא הבחינו — ובוודאי לא ניצלו — את חשיפת אגפו הדרומי של ברן, ואת הפירצה שהבקיע פיקוד-הדרום בחזיתו-שלו, עדיין היתה ה-גיורת שנתורה לברן, הברגה-נוזל-חמוטל, רחבה מדי עבורו. זאת, לא-כליכך מפני אורכה — קשת של 25 ק"מ לערך — כמו מפני דלילות כוחותיו בה לעומת ה-כוחות שמולו. שתי דיוויזיות החי"ר של ארמיה 2 הכילו יחד שש חטיבות חי"ר, רגיל וממוכן (על נגמ"שים) וכן כוחות טנקים, שסד"כ-הולם הצטרפו לכדי שווה-ערך לאוגדת-טנקים שלמה. בנוסף תוגברו העוצבות הצולחות בקומנדו ובכמות גדולה של יחידות נ"ט, וגם נהנו מעדיפות מכר — עת — בשיעור שלא נפל מ-1:30. בארטי לריה.

מבחינה כוללת, ודאי שגם עם אוגדת שרון עדיין היו כוחותינו נחותים כמותית בגיורת. אבל אז היתה נשמרת כידם עדיפות משי-מעונית כגורם-עוצמה מרכזי — בטנקים, היה כאפשרותם לרכז, כמחירות ובקלות יחסית, עוצמות גדולות, ואף עדיפות, בכל נקודה נבחרת, תוך הפחתה המחירה ממי קוב למקום. ההטייה הדראסמית של יחסי-הכוחות דרענו הפכה קריטית, משום שכמו מפקדי צה"ל האחרים, שהיו נעטו במילחמה, לא היו ברן ומפקדו חטיבותיו מאומנים כראוי בטאקטיקות, וכי עיקר כאלו הכרזות בהגנה כאמי-עצות מכות-נגד-מחוריינות.

(בכך הצטיינו מאד הגרמנים, באמצעות צורת-הגנה זו החזיקו גיורת-חזית רחבת יותר, ביחסי-כוחות גרועים בהרבה ולא מול הצבא המצרי, אלא מול הרור סים, האמריקאים והבריטים, בשיא גאות כוחם).

צורת-ההגנה היחידה עם טנקים שהכירו מפקדי-היחידות הכיפורים הצטמצמה, כמסתבר, להגנה סטאטית, תוך שהטנקים מופעלים בי-עיקר כמעין-בונקרס. זהו ההסבר היחיד שניתן לצמצוא לפועל, שבכל לחימת אוגדת ברן באתו יום — לפחות כתיאוריה בכל הפירסומים — לא מצאנו אפילו גיס יון אחד, שביקש לגצל את המרחב ואת עדיפותו בניידות ובלוחמת-התנועה, כדי להתחמק מהתגוננות חזיתית בהתקפות המצריות. תוך תימרון הכוחות אל הרור חיים שביניהן, לשם הנחתת מכות-נגד מרו-כוח ומפתיעות מן האגף.

אבל ליקוי זה הינו, "מכת מדי" נה" כצה"ל — גם את החימה בצפון איפיון — ורק הריגים בודי דים ומעטים מרו נמצאו לו בכל מהדך המילחמה: ובעצם, בכל מילחמות צה"ל בולן.

אין הדברים אמורים לתירוץ אי-מספיק קותו של ברן גם בקרב-ההגנה שניהל. למרות שכך לומד וגם לימד הרי, לפחות לצרכי הפקת הלקחים, יש לומר בפירוט כי שגה, ולרשות לחובתו שלא השכיל לעשות את, "המעשה הנכון". אבל עובדה היא, שיחידותיו נקלעו לקרב קשה ביחסי-כוחות נחותים ביותר, וכי במהרה היו מרוחקים כמלואם, כל כוח לגיורת.

האשם לעצם הישארות המצב המסוכן הזה איננו מוטל על ברן, אלא רק על פיקוד-הדרום. כך השפיעה שלפת שרון על הגנת ה-גיורת בעת שקפמו המצרים, אך יש לה-ניה, בוודאות סבירה שאילו נשאר שרון במקומו, אולי לא היו המצרים זוכים כלל בהגיע להתקפה והיה גם נמנע לפחות ה-ביוזן של התקפת ברן השנייה, אם לא אף של זו הראשונה.

השפעת עצם הימצאותן של שלוש חטיבות-טנקים שלמות, העומדות באותה גיורת בטלות ללא מעש, היתה גורמת לשיתוףן בהתקפות — אם לא לכפיית גוון (בכוח לחץ של שרון, אולי בתוספת סיוע של ברן) שאוגדת שרון כולה, או רובה, תוטל גם היא להתקפה, לצד ברן או עימו. אומנם ייתכן כי אפילו במצב זה לא היה מספק החזית מבחינת שאין להגל מביצעים טאקטיים מתוך, "מרתף פחמים" בעורף, וכי מן ההכרח שיעצב את שתי האוגדות ל-גוף דריאוגדתי ולו גם מאולתר, אך, בהיות מצב ראשי-הגשר של דיוויזיה 2 כפי ש-היה עד צהרי ה-8 בחודש, אי-נספק ש-התקפה אוגדתית — ואולי אפילו חטיבית, תית, אם שלמה ומרוכזת — יכולה היתה שם לכתוש כל כוח מצרי שעליו היתה ניתנת — ואחר להמשיך ולמעוך, בזה-האחריו, כוחות נוספים שלידו.

שרון נשלף מן הגיורת המרכזית עוד קודם שביצע ברן את הסתערותו הראשונה — ושב אליה אחרי שכבר עלה בידו ברן להרוץ, ללא סיוע, את ההתקפות המצ-ריות שניחתו עליו, וליוצב את חזיתו במ-חיר אובדני-שטח מוגבלים. אבל אם מן המרכז יצא שרון, הרי לגיורת הדרומית מעולם לא הגיע.

כך, באותו יום מכריע, הוריד פיקוד הדרום ממצבתו הפעילה, את עוצמתו הגדולה והרעננה ביו-תר, שהיוותה אז לפחות רבע מ-עוצמתו הכוללת. שעה שאוגדות-ה-ים של ברן ושל אלברט — אשר היו קטנות יותר בעוצמתן המעי-שית וגם שחוקות לא-מימנט — ניו-הנו בגיורתיהן קרבות קשים, או קריטיים, "טיילה" אוגדת שרון כי עורפו וזא נמדה כי חזק שהוא כלחימה. לכך צורך מעשי שהוא באינו עדיין שהה שרון, באותו יום, ליד באר-שבוע.

השגיאה השנייה

ע צירת שרון בתוצעתו דרומה והשב-תו לאחור היתה שגיאתו הקרדינלית השנייה של פיקוד-הדרום באותו יום. כיוון שכבר נעשתה השגיאה הראשית והראשונה ושרון נשלף מן המרכז, יכול היה הפיקוד לרפא איכשהו את הנזק ולבצע את משימתו כרווחה — אם לא גם כל-שונה — בכך שילוח את התקפת הכוח דרומה, במאמץ להניז שמה גם את גוקדת הכובד המיצעית של המערכה.

לשם כך נדרש שיחיש את ריי כיו שרון בדרום, ויחד עם כל כוח נוסף שיינתן להקצותו למטרה זו ינחיתו, בהתקפה מרוכזת (כריג 8-9, או ככורך המחרת), על גיורי רח נבחרת בחזית ארמיה 3.

אמת, החלטה כזו דרשה תבונה מיצעית ועצבים חזקים — שני דברים שפיקוד-הדרום לא היה שופע בהם במילחמה ה-אחרונה. אבל הדבר ניתן היה בהחלט להיעשות, מובן שהסיכונים בגיורתו הי-מרוקנת של ברן היו נשאים או בעינם, אך אילו צפה אותם הפיקוד מראש, כי אפשרות, לא היתה השפעתם כה חמורה, משום שניתן היה להרשות לברן מראש ויתור כלשהו, מתוכנן מראש, על שטח, כדי להרויח זמן ולשמור על הכוחות, עד שתוכה ארמיה 3 והכוחות שמולה יתפנו לעלות ולטפל, במלוא עוצמתם, בארמיה 2. יתר על כן, במשך ה-8 בחודש הצטברו והלכו בהתמדה תיגבורות נוספות אל חזית הדרום, חלקן הופנה לגיורת הדרומית ול-גיורת קלמן מגן וחלקן הושאר מאחור, כעתודה להגנת העומק האופרטיבי. הימנ-עות פיקוד-הדרום מן השגיאה הקלאסית בגיורת העתודות, שהיא, "שמירתן" מאחור עד שתמוטט החזית (ואו יהיו הן מעטות וחלשו מדי לעצור ההבקעה), במקום לה-טילן לעיבוי המערך הקדמי כעיתוי שיכול לקבוע, או למכות-נגד מכריעות בחזית אשר יגרמו את הצלחת המינגנה — יכולה היתה להבטיח, כי ברן יקבל תיגבור משי-מעוית בזמן הנכון והיה בכוחו, אם לא לתקוף לבדו בהצלחה את ארמיה 2, הרי לפחות להתגונן מפניה היטב.

ההחלטה הזוה את תנועת שרון דרומה וזהחזירו צפונה השי-לימה כך את מעגל הכשל שיצרה ההחלטה לשלפו מגיורתו המרכזי-רית. באופן זה חרצה מיפקדת-הפיקוד וקבעה סופית, שהיצי-בי-אוקטובר יהפוך מיום של הצלחה לכישלון-מיזבכטחת, יום שהישיגוץ ודאי.

יאוש

הרופא ד"ר פרידריך קנטס מחבק את בנו הנפחד, כאשר באו הפקידים והסוטרס לקחת אותו.

א יננו מסוגרים להוציא לפועל את החלטת בית-המישפט ולהעביר את הילד! הודיעה הפקידים האחרניים לבית-המישפט הגרמני, "מטעמי מצפון, אנו נאלצים לסרב לבצע את הצו". מצלצל כמו אחד הקטעים של פרשת ילדי יונדף, נוסחתימה לא-מכבר, אבל זה היה קטע מפרשה אחרת.

גם הפעם עמד במרכז הפרשה צו של בית-מישפט גרמני, אלא שהמוסד שסירב למלא את הצו היה גם הוא גרמני — לישכת-הגנור בעיר הגרמנית פולדה. גם במרכזה של פרשה זו עמד סיכסוך בין הורים, שרבו על פרי גישואיהם שהת-פרקו, אלא שהפעם היה מדובר רק בילד אחד, ובניגוד לפרשת יונדף, החליט בית-המישפט להעבירו דווקא מן האב אל האם. דעת-הקהל הגרמנית, שהתעלמה כימעט כליל מפרשת ילדי יונדף, נסערה סביב פרשת הילד תומאס קנטס, בן ה-9, השבר עון שטרן הקדיש לה כמה עמודים, ומשני עברי המיתרס רגשו הרחוחות.

אמא סחטנית

ל קורא הישראלי יש בפרשה זו עניין מיוחד, דווקא בשל הדמיון הרב שלה לפרשת יונדף, כיצד מתנהגים הגרמנים

בכוח

נגרר הילד מבית אביו אל המכונית, כאשר מימין ה-עובדת הסוציאלית, ומאחוריו פקיד-ביצוע.